

resmini toprağa ait vergilerle birlikte vermeye devam ederdi. Tahrir yapıp toprak kendi üzerine kaydedilirse o vakit bennâk resmi ödemekten kurtulur, çift veya nîm çift resmini, yetiştirdiği mahsulün öşürünü verirdi. Toprağı olmayan konar göçer yörüklerin evli olanları da bennâk kaydı ile belirtilir, bunlardan da takdir edildiği miktarda bennâk resmi alınır. Öte yandan herhangi bir âfet sebebiyle çiftini bırakmak zorunda kalan rayyetin yeri sipahi tarafından bir başkasına verildiğinde ondan sadece bennâk resmi istenirdi.

Fâtih kanununa göre bennâk resmi üç hizmet karşılığı bir vergi sayıldığı için 6 veya 9 akçe idi. Şüphesiz 6 akçe caba, 9 akçe ise ekinli bennâk için takdir edilmişti. Ancak bu üç hizmetin neler olduğu konusunda bir açıklık yoktur. Bennâk resmi her yerde aynı değildi ve ayrıca asırlara göre de bazı farklılıklar göstermekteydi. Bolu kanununa göre caba bennâk 6 akçe, çiftli bennâk 12 akçe verirdi. Ordu yöresinde XV. yüzyılın ikinci yarısında, eş anlamda kullanılan ekinli ile bennâkten 13 akçe, cabadan ise 8 akçe alınır. XVI. yüzyılda ekinli bennâkten alınan vergi 18'e, cabadan alınan vergi 13 akçeye yükselmişti. Paşa livâsında 1455'te bennâk resmi 10 akçeydi. XV ve XVI. yüzyıllarda Batı Anadolu ve Trakya kesiminde genellikle caba bennâkten 9 akçe, ekinliden 12 akçe alınıyordu. Fakat bazı sancaklarda bu ayırım mevcut olmayıp bennâk resmi 12 akçe idi. Orta ve doğu bölgelerindeki sancaklarda ise caba için 12-15 akçe, ekinli için 18 akçe takdir edilmişti. XVIII. yüzyılda bu vergi caba için 12, ekinli için 18 akçe idi.

BİBLİYOGRAFYA :

BA, TD, nr. m. 1/1, 23, 148, 165; BA, MAD, nr. 9, 14, 232, 241; *Kânûnnâme-i Âl-i Osman* (TOEM ilâvesi), İstanbul 1329, s. 16, 29; Barkan, *Kanunlar*, s. 2, 8, 9, 22, 29, 33-36, 48, 63, 66, 132, 158-159, 174, 176, 181, 188, 193, 196, 198, 216, 238, 253, 326-327, 333, 390; Hadıye Tuncer, *Osmanlı İmparatorluğunda Toprak Hukuku*, Ankara 1962, s. 259, 282, 406, 458, 472, 484-485, 507; *Code de Lois coutumières de Mehmed II*; *Kitâb-ı qavânin-i 'Osmâni* (nşr. N. Beldiceanu), Wiesbaden 1967, vr. 14^a, 25^{a-b}; N. Beldiceanu — I. Beldiceanu — Steinhilber, *Recherches sur la province de Qaraman au XVIe siècle*, Leiden 1968, s. 46; M. A. Cook, *Population Pressure in Rural Anatolia (1450-1600)*, Oxford 1972, s. 61, 66, 69-70; Bahaeddin Yediyıldız, *Ordu Kazası Sosyal Tarihi (1455-1613)*, Ankara 1985, s. 74-75, 150; "Osmanlı Kanûnnâmeleri", *MTM*, 1/1 (1331), s. 110-111; Halil İnalçık, "Osmanlılarda Raiyyet Rûsûmu", *TTK Belleten*, XXIII/92 (1959), s. 585-592; a.mlf., "Bennâk", *EI²* (İng.), I, 1169; Louis Bazin, "Note Sur Bellâk / Benlâk / Bennâk", *Turcica*, XVI, Paris 1984, s. 129-130.

FERİDUN EMECEN

BENNÂNÎ

(البنانى)

Ebü Abdillâh Muhammed
b. Abdisselâm b. Hamdûn el-Bennânî
(ö. 1163/1750)

Muhaddis ve fakih.

Fas'ta doğdu. Başta Hicaz bölgesi olmak üzere çeşitli ilim ve kültür merkezlerini dolaşarak tahsilini tamamladı. Hocaları arasında Abdülkâdir el-Fâsî'nin iki oğlu Muhammed ve Abdurrahman ile İbnü'l-Hâc Ahmed b. Arabî de bulunmaktadı. Daha sonra ülkesine dönerek Karaviyyin Medresesi'nde hocalık yapmaya başladı. *Şahîh-i Buḥârî* derslerinin yanı sıra Arap dili ve edebiyatına duyduğu yakın ilgi sebebiyle *Muḥtaşaru Ḥalîl* adlı eseri her yıl okuturdu. Memleketinde çıkan siyasî kargaşa sebebiyle 1150 (1737) yılında Tıtvân'a gitti. Burada altı yıl boyunca tefsir, hadis ve gramer dersleri verdi. Sonra tekrar Fas'a döndü. 16 Zilkade 1163'te (17 Ekim 1750) hayli ileri bir yaşta iken Fas'ta vefat etti.

Eserleri. 1. *Me'âni'l-vefâ' bi-me'âni'l-İktifâ'*. Kelâf'ın (ö. 634/1237) *el-İktifâ' fi meḡâzî Resûlillâh ve's-şelâseti'l-hulefâ'* adlı kitabının şerhi olup bu eseri hocası Muhammed b. Abdülkâdir el-Fâsî'nin isteği üzerine yazmaya başlamış, ancak tamamlamaya ömrü kâfi gelmemiştir. Eserin altı cilt olduğu kaydedilmektedir. 2. *Kitâb fi fezâ'ili'l-Haremeyn*. Haccın önemi ve ifa şekli ile Mekte ve Medine'nin sınırları gibi konulardan bahsetmekte, ayrıca hacda birbirleriyle karşılaşan İslâm âlimlerinden söz etmektedir.

Bennânî'nin bunlardan başka *el-Ecvi betü'l-Bennâniyye 'ani'l-es'ileti'l-Mışriyye*, *Şerḥu'l-Hizbi'l-kebîr*, *Şerḥu Lâmiyyeti'z-Zekḳâk* (ahkâma dair), *İhtisâru Şerḥi's-Şifâ'* ile hocası İbnü'l-Hâc hakkında kaleme aldığı *Fehrese* adlı eserleri vardır. Yarım kalmış bazı çalışmalarının bulunduğu da kaynaklarda zikredilmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Kâdirî, *Neşrû'l-meşânî*, IV, 80-81; Abdülhay el-Kettânî, *Fihrisü'l-fehâris*, I, 224-227; *Hediyetü'l-ârifîn*, II, 327; *İzâhu'l-meknûn*, II, 52, 163; Mahlûf, *Şeceretü'n-nürî*, I, 353; Kehâle, *Mu'cemü'l-mu'ellifîn*, X, 168; Brockelmann, *GAL Suppl.*, II, 686; Muhammed Dâvûd, *Târîhu Tıtvân*, Tıtvân 1377/1957, III, 142-147; J. Schacht, "Bannânî", *EI²* (Fr.), I, 1050-1051.

M. YAŞAR KANDEMİR

BENNIGSEN, Alexandre

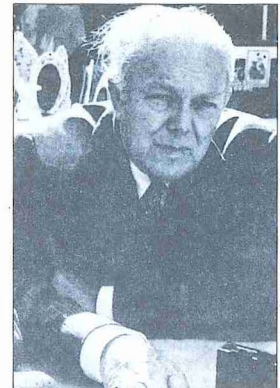
(1913-1988)

Şarkiyatçı ve Türkolog.

St. Petersburg'da (Leningrad) Baltık asıllı bir Alman ailesinden dünyaya geldi. Rus çarının atlı muhafız birliğinde albay olan babası, 1917 Ekiminde Bolşevikler'in iktidarı ele geçirmeleriyle patlak veren iç savaşın ikinci yılında karısı ile oğlu Alexandre'yi İstanbul'a getirip yerleştirdi ve kendisi tekrar birliğine döndü. Ancak Kızillar'ın galibiyeti üzerine o da İstanbul'a geldi. Bir süre sonra 1922'de aile büyüğünün bulunduğu, o dönemde henüz bağımsız olan Estonya'nın başşehri Tallin'e göç ettiler ve iki yıl burada kaldıktan sonra 1924'te Paris'e giderek oraya yerleştiler.

1930'lu yıllarda Ecole des Hautes Commerciales'ı bitiren Bennigsen, subaylık mesleğinin dışında Moğol dili ve edebiyatı ile ilgilenen babasının tesiri altında kalarak muhasebeci veya iş adamı olmak yerine Doğu dilleri üzerine çalışmaya karar verdi ve Ecole des Langues Orientales'a kaydoldu. Bundan sonra da babasının asıl mesleğine dönüp Saumur'daki Fransız süvari okuluna girdi ve II. Dünya Savaşı'nda Almanlar'a karşı genç bir teğmen olarak mücadeleye katıldı. Fransa'nın mağlûbiyeti üzerine yer altı teşkilâtına kaydoldu ve burada yüzbaşı rütbesine Fransız'ın kurtuluşuna kadar Almanlar'a karşı verilen mücadelede tehlikeli görevler üstlendi.

1940'ta evlenen Bennigsen'in bu evlilikten dört çocuğu oldu. Bunlardan baba mesleğini seçen Marie (Broxup), bugün merkezi Londra'da bulunan Society for Central Asian Studies'in başkanıdır ve bir hayli önemli neşriyatı yönetmektedir. Diğer bir kızı Fanny (Bryan)

Alexandre
Bennigsen